

Üniversite Öğrencilerinde Riskli Davranışlar ve Duygu Düzenleme Güçlüğü'nün Yordayıcısı Olarak Algılanan Ebeveynlik Tarzları

Perceived Parental Styles as Predictors of Risky Behavior and Emotional Dysregulation Disorder in University Students

Neslihan Arıcı Özcan*

Eyüp Çelik**

Öz • Bu çalışmada üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveynlik tarzları ile riskli davranışlar ve duygu düzenleme güçlüğü arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmada veri toplama araçları olarak Young Ebeveynlik Ölçeği (YEÖ), Riskli Davranışlar Ölçeği (RDÖ) ve Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği (DDGÖ) kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 548 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Verilerin analizinde korelasyon ve regresyon analizi tekniklerinden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda algılanan anne ebeveynlik tarzlarından küçümseyici/kusur bulucu, koşullu/başarı odaklı ve aşırı izin verici/sınırsız ebeveynlik tarzlarının üniversite öğrencilerinde riskli davranışları yordadığı; algılanan baba ebeveynlik tarzlarından ise sömürücü/istismar edici ve kötümser/endişeli ebeveynlik tarzlarının üniversite öğrencilerinde riskli davranışları yordadığı bulunmuştur. Ayrıca anne ebeveynlik tarzlarından küçümseyici/kusur bulucu ve sömürücü/istismar edici ebeveynlik tarzının duygu düzenleme güçlüğüne yordadığı; baba ebeveynlik tarzlarından ise sadece duygusal bakımdan yoksun

.....

* İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü. neslihan.ozcan@medeniyet.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-6169-1445.

** Sakarya Üniversitesi, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bölümü. eyupcelik@sakarya.edu.tr, Orcid ID: 0000-0002-7714-9263.

■ **Başvuru:** 15 Şubat 2018

■ **Kabul:** 27 Mayıs 2018

■ **DOI:** 10.21798/kadem.2018441981

Copyright © 2018 • **KADEM Kadın ve Demokrasi Derneği**

kadinarastirmalari.kadem.org.tr

ISSN 2149-6374 • Haziran 2018 • 4 (1) • 21 - 49

birakıcı ebeveynlik tarzının üniversite öğrencilerinde duygu düzenleme gücünü yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bulgular eğitsel sonuçlar açısından tartışılmış ve ilgililere önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ebeveynlik Tarzları, Riskli Davranışlar, Duygu Düzenleme Güçlüğü.

Abstract • This study examines the relationship among parenting styles, risk behaviors and emotional dysregulation perceived by university students. The Young Parenting Scale, Risk Behaviors Scale and Emotion Dysregulation Scale were used as data collection tools. The study group of the research consisted of 548 university students. Correlation and regression analysis methods were used to analyze the data. The study demonstrates that perception of mother-parenting styles of belittling/criticizing, of conditional/achievement focused, and of permissive/boundless has a predictive role in producing risk behaviors according to university students. And the perception of father-parenting styles of exploitative/abusive, of pessimistic/worried has a predictive role in risk behaviors according to the same sample of students. Also, the perception of mother-parenting styles of belittling/criticizing, exploitative/abusive has a predictive role in the emotional dysregulation of university students. Lastly, the perception of father-parenting styles of emotional deprivation has a predictive role in emotional dysregulation of university students. The findings were discussed in terms of educational outcomes and suggestions were made.

Keywords: Parenting Styles, Risk Behaviors, Emotional Dysregulation.

Giriş

İnsanların hem ruhsal hem de bedensel açıdan sağlıklı bir şekilde yaşamını sürdürebilmesinde öznel ve çevresel yaşam koşulları etki etmektedir. Bu bağlamda bir bireyin sağlıklı gelişiminin ve doğumundan sonra hayatta kalabilmesinin ebeveyni ya da bakım vereni ile ilişkisinin niteliğine bağlı olduğu söylenebilir. Bunu destekler nitelikte, alan yazında da ebeveynlik konusunda yapılan araştırmalarda, ebeveyn-çocuk etkileşiminin bireyin yetişkinlikteki ruh sağlığını önemli ölçüde etkilediğinin savunulduğu göze çarpmaktadır (Aquilino ve Supple, 2001; Sheffield, Waller, Emanuelli, Murray ve Meye, 2005). Bununla birlikte ebeveyn-çocuk etkileşiminin

bağlanma kuramı (Bowlby, 1969), ebeveyn-çocuk etkileşim kuramı (Eyberg ve Boggs, 1998; Hembree-Kigin ve McNeil, 1995), sosyal etkileşim kuramı (Fisher, Ellis ve Chamberlain, 1999) ve sistemik aile terapisi kuramı (Luster ve Okagaki, 2005; Parke ve Buriel, 2006) gibi çeşitli kavramsal çerçevelerde farklı odak noktaları ile ele alındığı görülmektedir. Ebeveyn-çocuk etkileşimini detaylı bir şekilde ele alan güncel kuramlardan biri de Young (1990, 1999) tarafından geliştirilen şema terapisisidir.

Young (1990, 1999)'ın şema terapisine göre erken dönemde bireyin ebeveynleri ile olan yaşantı ve etkileşimleri kendini, dünyayı ve gelecek yaşantısını algılamasında temel oluşturmakta, yaşamını ve ilişkilerini diğer sosyal çevresiyle (*okul, arkadaş vb.*) olan etkileşiminden daha fazla etkilemektedir. Bu nedenle bireyin ileriki yaşamında psikolojik olarak sağlıklı olması için erken dönemde ebeveynleri ile kurduğu etkileşimde duygusal bazı ihtiyaçlarının (*güvenli bağlanma, özerklik, yetkinlik ve kimlik algısı, duyguların ve ihtiyaçların ifade edilmesi, kendiliğinden olma ve oyun*) ideal düzeyde karşılanması gerekmektedir. Bu ihtiyaçların karşılanmaması durumunda bireyde hayat boyu süren, öz yıkıcı uyumsuz şemalar ve beraberinde sorunlar oluşmaktadır. Bu bağlamda ebeveyn-çocuk etkileşiminde şema terapisinin öne sürdüğü *Kuralcı/Kalıplıyıcı, Küçümseyici/Kusur Bulucu, Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı, Sömürücü/İstismar Edici, Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Koşullu/Başarı Odaklı, Aşırı İzin Verici/Sınırsız, Kötümser/Endişeli, Cezalandırıcı ve Değişime Kapatılı/Duygularını Bastıran Ebeveynlik* davranışları bireyde uyumsuz şema oluşmasına yol açmaktadır (Young, 1990, 1999).

Bireyin gelişimi sırasında uyumsuz şemalar herhangi bir olayla tetiklendiğinde birey çocukluğunda ebeveynleriyle yaşadığı bir sahnenin benzerini yaşayabilmekte, negatif ruh haline bürünebilmekte ve bu negatif ruh hali ile baş etmek için çeşitli başa çıkma biçimlerine (şema teslimi, şema kaçınması ve şema aşırı telafisi) başvurabilmektedir (Young, 1999; Young ve diğerleri, 2003). Bu başa çıkma biçimlerini kullanan bireyler sıkıntılı yaşam ortamlarına uyum sağlayabilmek için riskli davranışlara yönelebilmekte ve bu durumda ruh ve beden sağlıkları olumsuz etkilenebilmektedir. Sağlıksız ebeveyn davranış biçimlerinden etkilenen uyumsuz şemalar

ile yetişkinlikteki psikolojik sorunlar arasında ilişki olduğunu gösteren çalışmalar da bu görüşü destekler niteliktedir (Carr ve Francis, 2010; Çakır, 2007; Hill ve Safran 1994; Kömürücü, 2014; Soygüt ve Çakır, 2009; Soygüt, Karaosmanoğlu ve Çakır, 2009; Soygüt ve Savaşır, 2001; Soygüt ve Türkçapar, 2001).

Özellikle 18-25 yaş arası genç yetişkinlik dönemi, bireyin birçok gelişimsel görevi başarmasını (*kişisel değerler, problem ve karar verme becerileri, aileden bağımsızlaşma*) ve beraberinde gelen zorluklarla başa çıkmasını içermektedir (Arnett, 2000, 2001, 2007; Jekielek ve Brown, 2005). Birey bu gelişimsel görevler ve zorluklarla başa çıkamadığında oluşan stres riskli davranışlara neden olabilmektedir (Arnett, 2005; Kwan, Cairney, Faulkner ve Pullenayegum, 2012; Steinberg, 2004). Riskli davranışlar birey tarafından kısa vadede olumlu olarak algılanan ancak uzun vadede bireyin sosyal, duygusal, kişisel gelişimini olumsuz yönde etkileyen ve yaşamını tehlikeye atan davranışlardır (Gullone ve Moore, 2000; Jessor, 1998). Lindberg, Boggess ve Williams (2000)'a göre riskli davranışlar bireyin yetişkin olma sorumluluğunu almasını ve psikolojik olarak sağlıklı olmasını engellemektedir. Riskli davranışlar içerisinde madde kullanımı, intihar eğilimi, okul terki ve antisosyal davranışlar yer almaktadır (Eaton ve diğerleri, 2009; Gençtarım-Kuru, 2010; Gençtarım-Kuru ve Ergene, 2017; Jessor ve diğerleri, 2003). Ayrıca birçok çalışmada (Aquilino ve Supple, 2001; Çamur, Üner, Çilingiroğlu ve Özcebe, 2007; Gençtarım-Kuru ve Ergene, 2017; Haase ve Silbereisen, 2011; Kazemi, Wagenfeld, Van Horn, Levine ve Dmochowski, 2011; Keller, Maddock, Hannover, Thyrian ve Basler, 2008; Özcebe, Doğan, İnal, Haznedaroğlu ve Bertan, 2013; Steinberg, 2004; Tanrıkulu, Çarman, Palancı, Çetin ve Karaca, 2009; Telef, 2014) genç yetişkinlik dönemindeki bireylerin riskli davranışlara yönelme olasılığının yüksek olduğu vurgulanmaktadır.

Ancak genç yetişkinlik dönemindeki bütün bireyler riskli davranışlara yönelmemektedir (Caspi ve diğerleri, 1997; Grunbaum ve diğerleri, 2004). Birçok çalışmada (Brown, Hadley ve diğerleri, 2010; Erel ve Gölge, 2015; Peterson ve Hann, 1999) çocukluk döneminde, ebeveynler ile kurulan olumsuz yaşantılarla yetişkinlik döneminde ortaya çıkan riskli davranışlar arasında ilişki bulunmuştur.

Alanyazında ihmalkâr ve izin verici ebeveynlik biçimi ile genç yetişkinlikteki alkol, sigara ve madde kullanma riski arasında yüksek düzeyde ilişki olduğu bulunmuştur (Montgomery, Fisk ve Craig, 2007; Patock-Peckham, Cheong, Balhorn ve Nagoshi, 2001; Patock-Peckham ve Morgan-Lopez, 2006; Stephenson, Quick, Atkinson ve Tschida, 2005). Buna paralel olarak, ebeveynlerini izin verici olarak algılayan genç yetişkinlerin daha çok riskli davranışta buldukları da çeşitli çalışmalarda (Borawski, Ievers-Landis, Lovegreen ve Trapl, 2003; Yu ve diğerleri, 2006) belirtilmektedir. Otoriter ebeveynlik biçimi ile genç yetişkinlikteki alkol, sigara ve madde kullanma riski arasında da düşük düzeyde ilişki tespit edilmiştir (Chassin vd., 2005; Patock-Peckham ve Morgan-Lopez, 2006). Alanyazında şema terapisinin öne sürdüğü olumsuz şemalar ile intihar davranışı riski (Dale, Power, Kane, Stewart ve Murray, 2010) ve riskli cinsel davranışlar arasında (Roemmele ve Messman-Moore, 2011) ilişki olduğu bulunmuştur. Sonuç olarak genç yetişkinlerin yaşamdaki işlevlerini olumsuz açıdan etkileyen önemli değişkenlerden birinin riskli davranışlar olduğu söylenebilir.

Erikson'a (1964) göre 18-25 yaşları içeren genç yetişkinlik dönemi bireyin yakın ilişki kurma dönemidir. Sosyal ilişkilerin ve yakın ilişkilerin kaynağında ise duygular önemli bir yer tutmaktadır (John ve Gross, 2004; Levenson, Haase, Bloch, Holley ve Seider, 2013). Hem sosyal ilişkileri hem de yakın ilişkileri yürütebilmek için bireyin duygularını düzenleyebilmesi gerekmektedir (Gross, Richards ve John, 2006; Haase, 2014). Birçok araştırmada (English, John, Srivastava ve Gross, 2012; Mikulincer ve Shaver, 2007; Sroufe, Coffino ve Carlson, 2010) bireyin duygularını düzenlemesi ile erken dönemde ebeveyni ile kurduğu etkileşim ve ebeveynin çocuğa gösterdiği davranış biçimi arasında ilişki olduğu belirtilmektedir. Sağlıksız erken dönem ebeveyn-çocuk arasındaki etkileşim ve davranış biçimlerinin bireyin ileriki yaşantısında duygularını düzenlemesinde güçlükler yaşamasına (*aşırı uyarılma veya yetersiz uyarılma*) yol açtığı üzerinde durulmaktadır (Beebe, Rustin, Sorter ve Knoblauch, 2003; Mikulincer, Shaver ve Pereg, 2003; Shaver ve Mikulincer, 2002). Bu güçlükler bireyin yetişkinlikte sağlıklı yakın ilişki kurmasını ve ruh sağlığını korumasını olumsuz yönde etkilemektedir (Beebe ve diğerleri, 2003; Mikulincer ve diğerleri, 2003).

Duygu düzenleme kavramı birçok araştırmacı ve kuramcı tarafından farklı tanımlanmasına rağmen, bütün tanımlarda bireyin hedeflerine ulaşmak için duygularını toplumsal olarak uygun yollarla düzenlemesine vurgu yapılmaktadır (Campos, Walle, Dahl ve Main, 2011; Eisenberg, Champion ve Ma, 2004; Eisenberg ve Spinrad, 2004; Larsen ve English, 2014; Manzeske ve Stright, 2009). Gratz ve Roemer (2004) de bu tanımları kapsayacak şekilde duygu düzenlemeyi kavramsal olarak (a) duyguları fark etme ve anlama, (b) duyguları kabul etme, (c) olumsuz duyguları yaşarken dürtüsel davranışları kontrol edebilme ve istenilen amaca uygun davranabilme, (d) bireysel hedefleri ve durum taleplerini karşılamak için duygu düzenleme stratejilerini duygusal tepkilerine karşı esnek bir şekilde kullanma becerisi olarak tanımlamaktadır. Bu becerilerden herhangi birinin veya hepsinin olmaması durumunda birey duygu düzenleme gücü yaşamaktadır. Cezalandırıcı ebeveyn davranış biçimlerine maruz kalan çocukların yetişkinlikte duygularını aşırı kontrol ederek olumsuz duygularını bastırdıkları ve duygu düzenlemede güçlükler yaşadıkları belirtilmektedir (Fonagy, Gergely, Jurist ve Target, 2002; Main, 2000a). Tutarsız, öngörülemez veya iç içe geçmiş ebeveyn davranış biçimleri ise bireyin endişe duygusunun artmasına ve duygularını başkaları üzerinden düzenlemeye çalışmasına yol açtığı dile getirilmektedir (Hesse ve Main, 2000; Main, 2000b). Bütün bu davranış biçimlerinin şema terapisinin öne sürdüğü davranış biçimlerinin özelliklerini içerdiği söylenebilir.

Bu çalışmada üzerinde durulan araştırma sonuçları, genç yetişkinlerin psikolojik iyi oluşlarının korunmasında riskli davranışların ve duygu düzenleme gücünü yordayan davranış özelliklerinin önemli role sahip olduğunu göstermektedir. İlgili alanyazın incelendiğinde, riskli davranışlar ve duygu düzenleme gücünün çeşitli değişkenler ile ilişkilerinin incelendiği ancak şema terapisi çerçevesinde ele alınan ebeveynlik biçimleri ile birlikte çalışılmadığı görülmüştür. Bu nedenle, bu çalışmada, bireylerin gelişimini büyük ölçüde etkileyen şema terapisinin öne sürdüğü ebeveynlik biçimlerinin riskli davranışları ve duygu düzenleme gücünü yordayıp yordamadığı incelenmiştir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırma ilişkisel tarama modeli kullanılarak yapılan betimsel nitelikte bir çalışmadır. İlişkisel tarama modeli, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2012).

Çalışma Grubu

Araştırmada veri toplarken araştırmacı tarafından uygun örneklem yöntemi kullanılmıştır. Bu bağlamda araştırmanın verileri, İstanbul'da 2016-2017 eğitim öğretim yılının güz döneminde özel üniversitelerde okuyan 355 (%64.8)'i erkek 193 (%35.2)'ü kadın olmak üzere 548 öğrenciden toplanmıştır. Katılımcıların yaşları 18-40 (\bar{x} = 20.49) aralığında değişmektedir. Çalışma grubunda insan ve toplum bilimleri (N= 67), eğitim (N= 150), sağlık bilimleri (N= 97), iktisadi ve idari bilimler (N= 49), fen edebiyat (N= 36), mühendislik (N= 28), meslek yüksekokulu (N= 44), siyasal bilimler (N= 7), hukuk (N= 22), ilahiyat (N= 5), açık öğretim (N= 2), tıp (N= 12), diş hekimliği (N=3), güzel sanatlar (N= 9), iletişim (N= 3), beden eğitimi ve spor yüksekokulu (N=3), mimarlık (N= 3) ve eczacılık (N= 6) fakültelerinde okuyan öğrenciler yer almaktadır. 2 öğrenci ise hangi fakültede okuduğunu belirtmemiştir.

Veri Toplama Araçları

Young Ebeveynlik Ölçeği (YEBÖ). Young (1994) tarafından geliştirilen ve Soygüt, Çakır ve Karaosmanoğlu (2008) tarafından Türkçe'ye uyarlanan bireylerin anne-babalarının sağlıklı davranış biçimlerini ölçen 7'li Likert tipli [(1 (tamamıyla yanlış) ile 6 (ona tamamı ile uyuyor)] 72 maddelik bir öz-bildirim ölçeğidir. Orijinal formun anne ve baba formları için 17 alt boyut bulunurken Türkçe versiyonunda anne ve baba formları için 10 alt boyut tespit edilmiştir. Bu alt boyutlar; Kuralcı/Kalıplayıcı, Küçümseyici/Kusur Bulucu, Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı, Sömürücü/İstismar Edici, Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Koşullu/Başarı Odaklı, Aşırı İzin Verici/

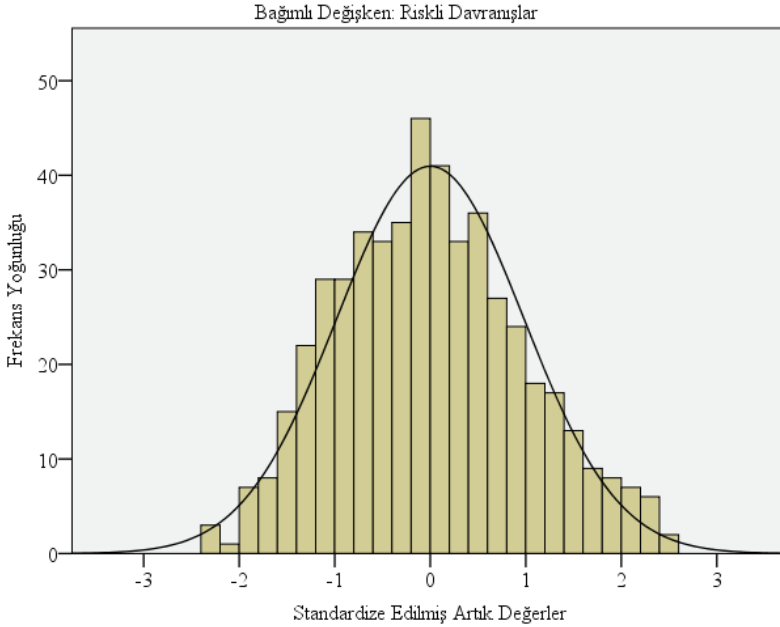
Sınırsız, Kötümser/Endişeli, Cezalandırıcı ve Değişime Kapalı/Duyularını Bastıran Ebeveynlik'tir. Türkçe formunda oluşan faktörler anne formunda (YEBÖ-A) varyansın % 47.69'unu, baba formunda (YEBÖ-B) ise %51.61'ini açıklamaktadır. Türkçe formunun güvenilirlik çalışmasında test-tekrar test ve iç tutarlılık katsayıları incelenmiştir. İç tutarlılık katsayılarının YEBÖ-A formunda $\alpha = .53 - .86$, YEBÖ-B formunda ise $\alpha = .61 - .88$ arasında değiştiği görülmüştür. Test tekrar test sonuçları YEBÖ-A formu için 38 ile .83 ($p < .01$) arasında değişirken, YEBÖ-B formu için ise .56 ile .85 ($p < .01$) arasında değişmektedir.

Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği. Gratz ve Roemer tarafından geliştirilen (2004) ve Rugancı (2008) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ölçek, 36 maddelik 5'li Likert tipli bir öz bildirim ölçeğidir. Ölçek 6 alt boyutludur (farkındalık, açıklık, kabul etmeme, stratejiler ve dürtü). Orijinal formun Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .93'tür. Orijinal formun alt boyutlarının iç tutarlık katsayıları .88 - .89, test-tekrar test güvenilirliği .88 olarak bulunmuştur (Gratz ve Roemer, 2004). Türkçe formun Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .94'tür. Türkçe formun alt boyutlarının iç tutarlık katsayıları ise .90 ile .75 arasında değişmektedir. Test-tekrar test güvenilirliği .83'tür (Rugancı, 2008).

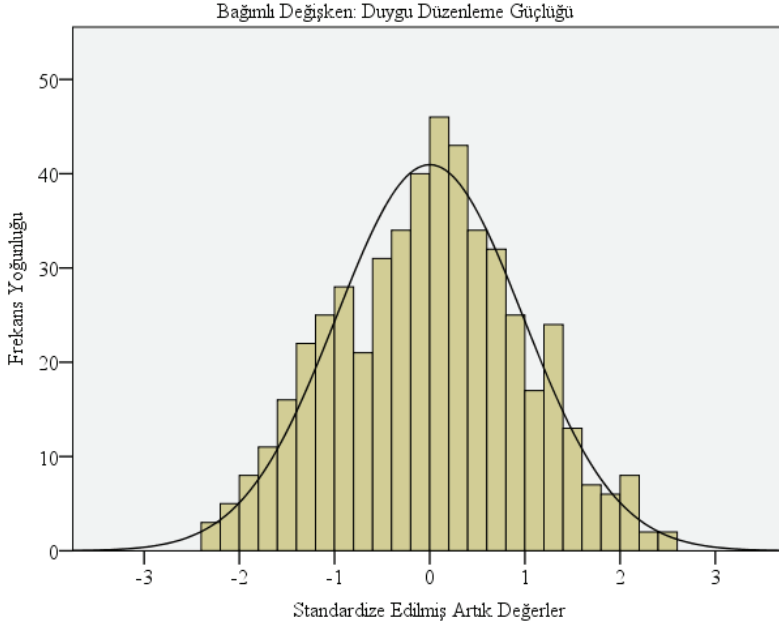
Riskli Davranışlar Ölçeği: Gençtarım (2014) tarafından geliştirilen, genç yetişkinlik döneminde olan bireylerin yaşamlarını tehlikeye sokacak riskli davranışları ölçen 60 maddelik 5'li likert tipli bir öz-bildirim ölçeğidir. Ölçek 7 alt boyutludur (antisosyal davranışlar, sigara kullanımı, alkol kullanımı, madde kullanımı, intihar eğilimi, beslenme alışkanlıkları ile okul terki). Açımlayıcı faktör analizi sonucuna göre, faktörler toplam varyansın % 52'sini açıklamaktadır. Doğrulayıcı faktör analizi sonucuna göre ise ölçekte yer alan maddelerin faktör yükleri .37 ile .91 arasında değişmekte ve bulgular iyi uyum (RMSEA .076; NNFI .91; CFI .91; IFI .91; RMR .06.) göstermektedir. Ölçeğin iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları (Cronbach alfa) .64 ile .92 arasında değişmektedir. Test tekrar-test güvenilirliği ise .74 ile .98 arasında değişmektedir.

Veri Analizi

Araştırmada verilerin analizinde korelasyon ve regresyon analizi yöntemlerinden faydalanılmıştır. Regresyon analizi yapılmadan önce veri seti regresyon sayıltıları açısından incelenmiştir. Bu bağlamda çoklu bağlantı probleminin olup olmadığı korelasyon analizi ile incelenmiş (Tablo 1 ve Tablo 2) ve değişkenler arasında çoklu bağlantı probleminin olmadığı görülmüştür. Ayrıca regresyon analizinin diğer bir sayıltısı olan normallik ve doğrusallığın sağlanması için de Mahalanobis uzaklık değerleri saptanarak veri setinde çok değişkenli uç değerler belirlenerek veri setinden silinmiştir. Bu kapsamda veri setinden 45 veri silinmiştir ve regresyon analizlerine geri kalan 503 veri üzerinden devam edilmiştir. Doğrusallık ve normal dağılıma ilişkin bulgular Şekil 1 ve Şekil 2’de; değişkenler arasında çoklu bağlantı probleminin olup olmadığını gösteren VIF değerleri de regresyon analizine ilişkin bulguların gösterildiği Tablo 2 ve Tablo 3’te sunulmuştur.

Şekil 1. Standardize Edilmiş Bağımlı Değişken Riskli Davranışlar İçin Oluşturulan Normal Dağılım Grafiği

Şekil 2. Standardize Edilmiş Bağımlı Değişken Duygu Düzenleme Güçlüğü Normal Dağılım Grafiği

Bulgular

Korelasyon Analizleri

Araştırmada riskli davranışlar ve duygu düzenleme güçlüğü ile ebeveynlik tarzları arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon analizi ile incelenmiş ve bulgular Tablo 1 ve Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 1.
Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular (Anne)

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Riskli Davranışlar	1											
Duygu Düzenleme Güçlüğü	.44**	1										
Kuralcı /Kalıplayıcı	.35**	.27**	1									
Küçümseyici/Kusur Bulucu	.42**	.29**	.57**	1								
Duygusal Yoksun Bırakıcı	.17**	.18**	.23**	.52**	1							
Sömürücü/İstismar Edici	.30**	.07	.22**	.52**	.24**	1						
Aşırı Koruyucu/Evhamlı	.23**	.16**	.45**	.21**	-.11*	.10*	1					
Koşullu/Başarı Odaklı	.34**	.22**	.59**	.26**	-.01	.06	.34**	1				
Aşırı İzin Verici/Sınırsız	.35**	.24**	.30**	.50**	.31**	.35**	.15**	.16**	1			
Kötümser/Endişeli	.32**	.18**	.53**	.40**	.24**	.19**	.25**	.40**	.36**	1		
Cezalandırıcı	.26**	.18**	.41**	.49**	.31**	.30**	.17**	.27**	.40**	.43**	1	
Değişime Kapalı	.23**	.20**	.43**	.31**	.23**	.11*	.18**	.31**	.23**	.39**	.36**	1
\bar{x}	111.92	86.98	29.77	12.29	15.68	7.46	21.55	16.23	9.09	6.36	8.17	7.90
SS	22.38	18.97	11.49	5.53	6.86	2.12	6.64	5.95	3.88	3.58	2.92	3.31

**= $p < 0.01$, *= $p < 0.05$

Tablo 1 incelendiğinde bütün anne ebeveynlik tarzlarının riskli davranışlar ile istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde ilişkili olduğu görülmektedir. Ayrıca korelasyon analizi sonuçları duygu düzenleme güçlüğü'nün sadece sömürücü/istismar edici anne ebeveynlik tarzı ile anlamlı düzeyde ilişkili olmadığını ($r = .07$) ama diğer ebeveynlik tarzlarının hepsi ile anlamlı düzeyde ilişkili olduğunu göstermektedir.

Tablo 2.
Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular (Baba)

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Riskli Davranışlar	1											
Duygu Düzenleme Güçlüğü	.44**	1										
Kuralcı /Kalıplıyıcı	.26**	.28**	1									
Küçümseyici/Kusur Bulucu	.37**	.27**	.41**	1								
Duygusal Yoksun Bırakıcı	.19**	.22**	.19**	.30**	1							
Sömürücü/İstismar Edici	.35**	.08	.16**	.34**	.11*	1						
Aşırı Koruyucu/Evhamlı	.19**	.19**	.41**	.26**	-.07	.10*	1					
Koşullu/Başarı Odaklı	.25**	.23**	.38**	.14**	-.04	.04	.30**	1				
Aşırı İzin Verici/Sınırsız	.34**	.21**	.30**	.41**	.25**	.29**	.15**	.17**	1			
Kötümser/Endişeli	.33**	.26**	.35**	.33**	.13**	.19**	.24**	.32**	.33**	1		
Cezalandırıcı	.25**	.17**	.33**	.31**	.21**	.19**	.14**	.22**	.32**	.31**	1	
Değişime Kapalı	.17**	.18**	.37**	.19**	.06	.07	.29**	.32**	.15**	.33**	.21**	1
\bar{x}	111.92	86.98	31.12	12.86	19.07	8.00	19.53	16.25	9.18	6.39	8.35	8.78
SS	22.38	18.97	12.34	5.99	8.25	2.84	5.85	5.91	4.08	3.55	3.00	3.82

**= $p < 0.01$, *= $p < 0.05$

Tablo 2 incelendiğinde anne ebeveynlik tarzlarında olduğu gibi (Tablo 1) bütün baba ebeveynlik tarzlarının riskli davranışlar ile istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde ilişkili olduğu görülmektedir. Ayrıca Tablo 1’de yer alan korelasyon analizi sonuçları duygu düzenleme güçlüğü’nün sadece sömürücü/istismar edici baba ebeveynlik tarzı ile anlamlı düzeyde ilişkili olmadığını ($r = .08$) ama diğer ebeveynlik tarzlarının hepsi ile anlamlı düzeyde ilişkili olduğunu göstermektedir.

Regresyon Analizleri

Riskli Davranışlara İlişkin Regresyon Analizi Sonucu

Araştırmada ebeveynlik tarzlarının riskli davranışları yordama gücünü belirlemek için çoklu regresyon analizi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3.

Algılanan Ebeveynlik Tarzlarının Riskli Davranışları Yordama Gücü

Bağımlı Değişken	Yordayıcı Değişkenler (Ebeveynlik Tarzları)	B	SS	β	T	P	VIF	R ²	
Riskli Davranışlar	(Sabit)	62,671	5,281		11,868	,000			
	Anne	Kuralcı /Kalıplayıcı	-,012	,142	-,006	-,087	,931	3,806	
		Küçümseyici/Kusur Bulucu	,730	,321	,181	2,272	,024	4,510	
		Duygusal Yoksun Bırakıcı	,077	,182	,024	,421	,674	2,229	
		Sömürücü/İstismar Edici	,117	,555	,011	,210	,834	1,973	
		Aşırı Koruyucu/Evhamlı	,377	,207	,112	1,823	,069	2,690	
		Koşullu/Başarı Odaklı	,912	,277	,243	3,294	,001	3,872	
		Aşırı İzin Verici/Sınırsız	,842	,396	,146	2,124	,034	3,382	
		Kötümser/Endişeli	-,080	,352	-,013	-,227	,821	2,272	
		Cezalandırıcı	-,672	,437	-,088	-1,538	,125	2,334	
	Değişime Kapalı	,255	,326	,038	,783	,434	1,659	.30	
	Baba	Kuralcı /Kalıplayıcı	-,108	,125	-,060	-,865	,388	3,386	
		Küçümseyici/Kusur Bulucu	,124	,268	,033	,462	,644	3,694	
		Duygusal Yoksun Bırakıcı	-,107	,158	-,039	-,678	,498	2,418	
		Sömürücü/İstismar Edici	1,650	,433	,210	3,809	,000	2,167	
		Aşırı Koruyucu/Evhamlı	-,203	,240	-,053	-,843	,400	2,821	
		Koşullu/Başarı Odaklı	-,013	,277	-,004	-,049	,961	3,828	
		Aşırı İzin Verici/Sınırsız	-,126	,389	-,023	-,323	,746	3,590	
		Kötümser/Endişeli	,904	,340	,144	2,654	,008	2,091	
Cezalandırıcı		,442	,409	,059	1,079	,281	2,160		
Değişime Kapalı	-,180	,280	-,031	-,643	,521	1,627			

Tablo 3 incelendiğinde, anne ebeveynlik tarzlarından küçümseyici/kusur bulucu ($\beta=.18$), koşullu/başarı odaklı ($\beta=.24$), aşırı izin verici/sınırsız ($\beta=.15$); baba ebeveynlik tarzlarından ise sömürücü/istismar edici ($\beta=.21$) ve kötümser/endişeli ($\beta=.14$) boyutların üniversite öğrencilerinde riskli davranışları anlamlı olarak yordadığı

görülmektedir. Regresyon modeli genel olarak değerlendirildiğinde riskli davranışların %30'unun ebeveynlik tarzları tarafından açıklandığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Duygu Düzenleme Güçlüğüne İlişkin Regresyon Analizi Sonucu

Araştırmada ebeveynlik tarzlarının duygu düzenleme güçlüğüne yordama gücünü belirlemek için çoklu regresyon analizi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4.

Algılanan Ebeveynlik Tarzlarının Duygu Düzenleme Güçlüğüne Yordama Gücü

Bağımlı Değişken	Yordayıcı Değişkenler (Ebeveynlik Tarzları)	B	SS	β	t	p	VIF	R ²	
Duygu Düzenleme Güçlüğü	(Sabit)	60,993	4,930		12,372	,000			
	Kuralcı /Kalıplayıcı	,028	,133	,017	,213	,832	3,806		
	Küçümseyici/Kusur Bulucu	,797	,300	,233	2,657	,008	4,510		
	Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı	-,008	,170	-,003	-,048	,962	2,229		
	Sömürücü/İstismar Edici	-1,050	,518	-,117	-2,028	,043	1,973		
	Anne	Aşırı Koruyucu/Evhamlı	-,028	,193	-,010	-,143	,886	2,690	
		Koşullu/Başarı Odaklı	-,017	,258	-,005	-,065	,948	3,872	
		Aşırı İzin Verici/Sınırsız	,439	,370	,090	1,186	,236	3,382	
		Kötümser/Endişeli	-,544	,329	-,103	-1,655	,099	2,272	
		Cezalandırıcı	-,102	,408	-,016	-,249	,803	2,334	
	Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran	,388	,304	,068	1,274	,203	1,659	.15	
	Baba	Kuralcı /Kalıplayıcı	,113	,117	,074	,973	,331	3,386	
		Küçümseyici/Kusur Bulucu	-,219	,251	-,069	-,873	,383	3,694	
		Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı	,390	,147	,170	2,648	,008	2,418	
		Sömürücü/İstismar Edici	,020	,404	,003	,049	,961	2,167	
		Aşırı Koruyucu/Evhamlı	,214	,224	,066	,956	,340	2,821	
		Koşullu/Başarı Odaklı	,390	,259	,122	1,509	,132	3,828	
		Aşırı İzin Verici/Sınırsız	,036	,363	,008	,100	,920	3,590	
		Kötümser/Endişeli	,614	,318	,115	1,930	,054	2,091	
Cezalandırıcı		-,183	,382	-,029	-,479	,632	2,160		
Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran	-,018	,261	-,004	-,068	,946	1,627			

Tablo 4 incelendiğinde, anne ebeveynlik tarzlarından küçümseyici/kusur bulucu ($\beta = .23$), sömürücü/istismar edici ($\beta = -.12$) boyutların; baba ebeveynlik tarzlarından ise sadece duygusal bakımdan yoksun bırakıcı ($\beta = .17$) boyutun duygu düzenleme güçlüğüne yordadığı görülmektedir. Regresyon modeli genel olarak değerlendirildiğinde duygu düzenleme güçlüğüne %15'inin ebeveynlik tarzları tarafından açıklandığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırma sonucunda genç yetişkinlerin kuralcı/kalıplı, küçümseyici/kusur bulucu, duygusal bakımdan yoksun bırakıcı, sömürücü/istismar edici, aşırı koruyucu/evhamlı, koşullu/başarı odaklı, aşırı izin verici/sınırsız, kötümser/endişeli, cezalandırıcı ve değişime kapalı/duygularını bastıran olarak algıladıkları ebeveynlik tarzları ile riskli davranışlar arasında pozitif anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu ebeveynlik biçimleri Lamborn ve arkadaşlarının (1991) ebeveynlik biçimlerini ele aldığı duyarlılık ve talepkârlık kriterleri ile değerlendirildiğinde, Baumrind'in (1966) öne sürdüğü ebeveynlik biçimlerinden otoriter (*Kuralcı/Kalıplı, Küçümseyici/Kusur Bulucu, Koşullu/Başarı Odaklı*), izin verici (*Aşırı İzin Verici/Sınırsız, Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Kötümser/Endişeli*) ve ihmalkâr (*Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı, Sömürücü/İstismar Edici, Cezalandırıcı ve Değişime Kapalı/Duyguları*) ebeveynlik tarzları içinde yer aldığı görülmektedir. Araştırmanın bu bulguları, alanyazında ihmalkâr ve izin verici ebeveynlik biçimi ile erken yetişkinlikteki alkol, sigara ve madde kullanma riski arasında yüksek düzeyde ilişki olduğunu gösteren çalışmaların (Boyer, 2006; Montgomery ve diğerleri, 2007; Patock-Peckham ve diğerleri, 2001; Patock-Peckham ve Morgan-Lopez, 2006; Stephenson ve diğerleri, 2005) sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Çalışmada küçümseyici/kusur bulucu, koşullu/başarı odaklı algılanan anne ebeveynlik tarzlarının genç yetişkinlikte riskli davranışları yordadığı bulunmuştur. Kusur bulucu ve koşullu ebeveynlik tarzına sahip anneler çocuklarının yaptıklarını daha çok psikolojik olarak kontrol etme eğilimindedirler. Psikolojik kontrolü kullanan ebeveynlerin koşullu sevgi, kendi kurallarını çocuğuna dayatma,

kurallarına uymadığında çocuğa suçluluk yükleme, baskı uygulama, hükmetme ve müdahale etme gibi davranışlara sahip oldukları belirtilmektedir (Barber ve Harmon, 2002; Pomerantz ve Wang, 2009). Dwairy ve Achoui (2010) de ebeveyninin yüksek düzeydeki psikolojik kontrol davranışlarının bireye çaresizlik hissettirdiği ve bireyin çeşitli psikolojik sıkıntılar yaşamasına yol açtığını belirtmektedir. Özellikle annenin kullandığı psikolojik kontrolün babanın kullandığı psikolojik kontrolden daha çok davranışsal problemlere yol açtığını belirten çalışmalar (Loukas, Paulos ve Robinson; 2005; Nelson ve Crick, 2002) da alanyazında yer almaktadır. Birçok çalışmada (Beyers, Bates, Pettit ve Dodhe, 2003; DiClemente ve diğerleri, 2001; Pellerone, Tolini ve Polopoli, 2016) bireyin kendi bağımsız kimliğini oluşturmaya çalıştığı ergenlik ve genç yetişkinlik döneminde yüksek düzeyde ebeveyn psikolojik kontrolünün ergenlerin riskli davranışlar göstermesine yol açtığının vurgulanması, bu çalışmada elde edilen sonuçları destekler niteliktedir.

Ayrıca çalışmada aşırı izin verici/sınırsız olarak algılanan anne ebeveynlik tarzının genç yetişkinlikte riskli davranışları yordadığı da bulunmuştur. Araştırmanın bu bulgusu, izin verici ebeveynlik tarzının ergenlik döneminde riskli davranışlara yol açtığını ifade eden birçok çalışma (Braza ve diğerleri, 2015; Feldstein ve Miller, 2006; Hovee, Dubas, Gerris, van der Laan, S Smeenk, 2011) ile paralellik göstermektedir. İzin verici ebeveynlikte ebeveyn çocuğun duygularını ve davranışlarını kontrol etmediğinden, çocuk kendi başına hareket etmekte ve böylece çocukta aşırı özgüven oluşmakta, bu aşırı özgüven de çocuğun ergenlikte ve genç yetişkinlikte riskli davranışlara yönelmesine yol açabilmektedir (Braza ve diğerleri, 2013). Alan yazınında duyguları izlemede ve yatıştırılmada annenin daha etken olduğu da vurgulanmaktadır (Keenan, 2000; Morris, Silk, Steinberg, Myers ve Robinson, 2007). Kısacası annenin çocuk üzerinde duygusal yakınlığı babadan fazla olmasından dolayı anne izin verici ebeveyn olduğunda çocuğunun daha fazla kendi başına hareket etmesine yol açabilir. Bu durum da izin verici annesi olan genç yetişkinin duygularını ve davranışlarını kontrol etmede daha fazla zorluk yaşayıp riskli davranışlara yönelme olasılığını artırabilir.

Araştırmada baba ebeveynlik tarzlarından sömürücü/istismar edici, kötümser/endişeli ebeveynlik tarzlarının gençlerde riskli davranışları yordadığı diğer ebeveynlik tarzlarının yordamadığı bulunmuştur. Coley, Votruba-Drzal, Schindler (2009) ve Rodgers (1999) babanın otoriter veya sömürücü ebeveynlik tarzının ergenlerde riskli davranışları yordadığını ortaya koyan çalışmaları bu bulguyu destekler niteliktedir. Ayrıca, Williams ve Kelly (2005)'in babanın ebeveynlik tarzı ve çocuğunu kabulünün, genç yetişkinlikteki risk davranışlarını ergenlikteki risk davranışlarından daha fazla etkilediğini belirtmesi, çalışmanın bu bulgusunun önemini göstermektedir (Schwartz vd., 2009).

Çalışmada şema terapinin öne sürdüğü kuralcı/kalıplayıcı, küçümseyici/kusur bulucu, duygusal bakımdan yoksun bırakıcı, sömürücü/istismar edici, aşırı koruyucu/evhamlı, koşullu/başarı odaklı, aşırı izin verici/sınırsız, kötümser/endişeli, cezalandırıcı ve değişime kapalı/duygularını bastıran ebeveynlik tarzları ile duygu düzenleme arasında ilişki bulunmuştur. Çalışmanın bu bulgusu alanyazınında sağlıklı ebeveyn tutumları ile ergenlikteki ve yetişkinlikteki duygu düzenleme güçlüğü arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ifade eden çalışmalarla (Gratz, Bornovalova, Delany-Brumse, Nick, ve Lejue, 2007; Manzeske ve Stright, 2009, Oshri, Sutton, Clay-Warne ve Millee, 2015) paralellik göstermektedir.

Ancak anne ebeveynlik tarzlarından küçümseyici/kusur bulucu, sömürücü/istismar edici olarak algılanan boyutunun duygu düzenleme güçlüğüne yordadığı; baba ebeveynlik tarzlarından ise sadece duygusal bakımdan yoksun bırakıcı olarak algılanan boyutun genç yetişkinlerde duygu düzenleme güçlüğüne yordadığı bulunmuştur. Algılanan her iki anne ebeveynlik biçiminde aktif bir eylem olduğu söylenebilir. Kusur bulucu anneler çocuklarının yaptıklarında kusur arama ve davranışı düzeltme çabasında olduklarından daha çok psikolojik kontrol kullanıyor olabilirler. Bu durum da çocukların kendi duygularını düzenlemesinde güçlük yaşamasına yol açabilmektedir. Manzeske ve Stright (2009) genç yetişkinlikte duygu düzenleme güçlüğü yaşayan bireylerin annelerinin yüksek düzeyde psikolojik kontrol kullandıklarını belirtmesi çalışmanın kusur bulucu olarak algılanan ebeveynlik tarzının duygu düzenlemeyi

yordadığı bulgusunu destekler niteliktedir. İstismar edici ebeveynlikte ise, anne çocuklarına her açıdan kötü davrandığından çocuk her yaşta olumsuz duygu ve öfke kontrol zorluğu yaşayabilir. Shipman ve arkadaşlarının (2007) yaptıkları çalışmada, özellikle annenin istismar edici davranışının çocuğun her yaşta duygu düzenleme güçlüğü yaşamasında önemli bir etkisinin olduğunu ifade etmesi, çalışmanın bu bulgusu ile paralellik göstermektedir. Ayrıca, anne kadar babanın da çocuğun kendi duygu kontrolünü sağlamada etkin rol oynadığını söyleyen çalışmalar (Moris vd., 2007; Volling McElwain, Notaro ve Herrera, 2002) bulunmaktadır. Son yıllarda yapılan çalışmalarda (Flouri, 2010; McEwen ve Flouri, 2009) babanın sağlıklı ebeveynlik tarzının ergenin duygularını düzenlemede zorluklar yaşamasına ve hatta bireyin kendine zarar verici tutumlar sergilemesine etki edebileceğinin belirtilmesi, çalışmanın bu bulgusunu destekler niteliktedir.

Genç yetişkinlerin ebeveynlik biçimlerine ilişkin algıları ile riskli davranışlar ve duygu düzenleme güçlüğü arasındaki ilişkilerin şema terapisinin önerdiği bağlamda ele alındığı bu araştırmanın sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, ulaşılan sonuçlar alan yazındaki araştırma sonuçları ile tutarlılık göstermektedir. Bununla birlikte genç yetişkinlerin ebeveynlik biçimleri ile ilgili algıları, riskli davranışlar ve duygu düzenleme güçlüğü arasındaki ilişkiler başka kuramların önerileri doğrultusunda ele alınıp incelenebilir. Elde edilen bulgular ışığında, ileriki çalışmalarda genç yetişkinliklerde riskli davranışları ve duygu düzenleme güçlüklerini azaltmak amacı ile genç yetişkinlere şema terapisi odaklı ebeveyn ilişkilerini düzenleme programları/eğitimi geliştirilebilir ve bu programlar/eğitimler gençlere uygulanıp test edilebilir.

Perceived Parental Styles as Predictors of Risky Behavior and Emotional Dysregulation Disorder in University Students

Academic literature shows parent-child interaction significantly affects adult mental health (Aquilino & Supple, 2001; Sheffield, et al., 2005). Over the years, academics have tried to model this interaction through attachment theory (Bowlby, 1969), parent-child interaction theory (Fisher, et al., 1999) and systematic family theory (Luster & Okagaki, 2005; Parke & Buriel, 2006). One method of evaluating this relationship is schema theory (Young, 1990, 1999), which argues that the early interactions between parents and the child form the basis of the individual's perception of self, world and the future. It also affects the individual's future life and relationships. The emotional needs of psychologically healthy individuals are partially satiated by their early interactions with their parents. If, however, these needs are not met, the individual is pushed towards a life-long self-destructive spiral of maladaptive schemas and problems. Schema therapies suggest overprotective/anxious, belittling/criticizing, pessimistic/worried, normative, restricted/emotionally inhibited, punitive, conditional/achievement focused, over permissive/boundless, and exploitative/abusive parental behaviors as triggers for emotional deprivation that lead to maladaptive schema formation in the individual (Young, 1990, 1999).

Individual faces many developmental tasks and try to cope with the difficulties during his/her young adulthood (Arnett 2007). Failure to cope with these tasks will result in stress and may set off risk behaviors (Arnett, 2005; Kwan et al., 2012; Steinberg, 2004). These risk behaviors include substance abuse, suicidal tendencies, school abandonment and antisocial behavior (Eaton et al., 2009; Gençtarım-Kuru, 2010; Gençtarım-Kuru & Ergene, 2017; Jessor et al., 2003). Many studies suggest that engaging in risky behavior usually takes place during young adulthood (Gençtarım-Kuru & Ergene, 2017;

Haase & Silbereisen, 2011; Kazemi et al., 2011; Keller et al., 2008; Özcebe et al., 2013; Steinberg, 2004; Telef, 2014). There is a significant relationship between negligent/permissive parenting and risky behavior among young adults (Montgomery et al., 2007; Patock-Peckham et al., 2001; Patock-Peckham & Morgan-Lopez, 2006; Stephenson et al., 2005).

Also during young adulthood, individuals develop close relationships and regulate their emotions to better maintain them (Gross et al., 2006; Haase, 2014). Regulation of emotions is directly linked to the individual's interaction with parents in the early stages of life (English et.al, 2012; Mikulincer & Shaver, 2007; Sroufe et al., 2010). Unhealthy parent-child interactions in early life can lead to difficulties in regulating emotions and mental health problems in life later on (Beebe et.al, 2003; Mikulincer et al., 2003; Shaver & Mikulincer, 2002). This research aims to examine the perceptions of university students about parenting styles, risk behaviors and the difficulty in regulating emotions.

Young Parenting Scale, Emotion Dysregulation Scale and Risk Behavior Scales were used to collect data in the study. The study group consisted of 548 university students. Correlation and regression analysis methods were used to analyze the data. The study shows that the perception of mother-parenting styles of belittling/criticizing ($\beta = .18$), of conditional /achievement focused ($\beta = .24$), and of permissive / boundless ($\beta = .15$) have predictive role in risk behaviors. Mothers who engage in belittling/criticizing and conditional /achievement parenting styles tend to psychologically control what their children do. Dwairy and Achoui (2010) also point out that a high level of behavioral control by parents usually lead to the individual feeling helpless and experiencing various psychological issues. Many studies indicate that psychological control by parents during childhood leads to risky behavior among young adults (Beyers et al., 2003; Pellerone et al., 2016). Also, it is demonstrated that the psychological control applied by the mother causes greater behavioral problems than control

applied by the father (Loukas et al., 2005; Nelson & Crick, 2002).

Likewise, many studies show a significant link between permissive/boundless parenting styles and risk behaviors among young adulthood (Braza, et al., 2015; Feldstein & Miller, 2006; Hovee et al., 2011). The parent's failure to control the child's actions and feelings will result in the child to become excessively self-confident, which, in turn, will cause risky behavior in young adulthood (Braza et al., 2013).

Moreover, the perception of the father's parenting style as exploitative/abusive ($\beta = .21$), and of pessimistic/worried ($\beta = .14$) has a predictive role in risk behaviors. This finding is in line with many research findings (Braza et al., 2015; Feldstein & Miller, 2006; Hovee et al., 2011). Williams and Kelly (2005) also point out the importance of the father's parenting style in the young adult's risky behaviors (Schwartz et al., 2009).

The perception of the mother's parenting style as belittling/criticizing ($\beta = .23$), exploitative / abusive ($\beta = -.12$) have a predictive role in emotion dysregulation. And lastly, the perception of the father's parenting styles of emotionally as depriving ($\beta = .17$) have predictive role in emotional dysregulation. Naturally, many studies also indicate a significant relationship between unhealthy parenting styles and emotional dysregulation among young adults.

These findings open new avenues for possible future studies. One is to examine the relationship between the perceptions of university students about parenting styles, risk behaviors and the difficulties experienced in regulating emotions in light of other theories. Another is to formulate a schema therapy based program for parents and young adults to minimize risky behaviors and address difficulties in emotional regulation experienced among young adults.

Kaynakça/ References

- Aquilino, W. S., & Supple, A. J. (2001). Long-term effects of parenting practices during adolescence on well-being outcomes in young adulthood. *Journal of Family Issues, 22*, 289-308.
- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist, 55*, 469-480.
- Arnett, J. J. (2001). Conceptions of the transition to adulthood: Perspectives from adolescence to midlife. *Journal of Adult Development, 8*, 133-143.
- Arnett, J. J. (2005). The developmental context of substance use in emerging adulthood. *Journal of Drug Issues, 35*, 235-253.
- Arnett, J. J. (2007). Emerging adulthood: What is it, and what is it good for. *Society for Research Child Development, 1*(2), 68-73.
- Baumrind, D. (1966). Effects of authoritative parental control on child behavior. *Child Development, 37*, 887-907.
- Barber, B. K., & Harmon, E. L. (2002). Violating the self: parental psychological control of children and adolescents. In Barber, B. K. (Eds). *Intrusive parenting: how psychological control affects children and adolescents*. Washington, DC: American Psychological Association Press.
- Beebe, B., Rustin, J., Sorter, D., & Knoblauch, S. (2003). An expanded view of intersubjectivity in infancy and its application to Psychoanalysis. *Psychoanalytic Dialogue: A Journal of Relational Perspectives, 13*(6), 803-841.
- Beyers, J. M., Bates, J. E., Pettit, G. S., & Dodhe, K. A. (2003). Neighborhood structure parenting processes, and the development of youths' externalizing behaviors: Multilevel analysis. *American Journal of Community Psychology, 31*(1-2), 35-53.
- Braza, P., Carreras, R., Munoz, J. M., Braza, F., Azurmendi, A., Pascual Sagastizábal, E., & Sanchez-Martín, R. (2015). Negative maternal and paternal parenting styles as predictors of children's behavioral problems: Moderating effects of the child's sex. *Journal of Child and Family Studies, 24*, 847-856.
- Borawski, E. A., Ievers-Landis, C. E., Lovegreen, L. D., & Trapl, E. S. (2003). Parental monitoring, negotiated unsupervised time, and parental trust: The role of perceived parenting practices in adolescent health risk behaviors. *Journal of Adolescent Health, 33*, 60-70.
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss*, Vol.1 Attachment. New York: Basic Books.
- Boyer, T. W. (2006). The development of risk-taking: A multi-perspective review. *Developmental Review, 26*, 291-345.

- Brown, L. K., Hadley., Stewart, A., Lescano, C., Whiteley, L., & Donenberg, G. (2010). Psychiatric disorders and sexual risk among adolescents in mental health treatment. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 78*, 590-597.
- Campos, J. J., Walle, E. A., Dahl, A., & Main, A. (2011). Reconceptualizing emotion regulation. *Emotion Review, 3*, 26–35.
- Carr, S. N., & Francis, A. J. P. (2010). Early maladaptive schemas and personality disorder symptoms: An examination in a non-clinical sample. A preliminary investigation in a non-clinical sample. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice, 83*, 333-349.
- Caspi, A., Begg, D., Dickson, N., Harrington, H., Langley, J., Moffitt, T. E., & Silva, P. A. (1997). Personality differences predict health-risk behaviors in young adulthood: Evidence from a longitudinal study. *Journal of Personality and Social Psychology, 73*, 1052-1063.
- Chassin, L., Presson, C. C., Rose, J., Sherman, S. J., Davis, M. J., & Gonzalez, J. L. (2005). Parenting style and smoking-specific parenting practices as predictors of adolescent smoking onset. *Journal of Pediatric Psychology, 30*(4), 333-344.
- Coley, R. L, Votruba-Drzal E., & Schindler, H. S. (2009). Fathers' and mothers' parenting predicting and responding to adolescent sexual risk behaviors. *Child Development, 80*(3), 808–827.
- Çakır, Z. (2007). *Antisosyal kişilik bozukluğunda erken dönem uyumsuz şemalar, algılanan ebeveynlik stilleri ve şema sürdürücü başa çıkma davranışları arasındaki ilişkiler: Şema terapi modeli çerçevesinde bir inceleme* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çamur, D., Üner, S., Çilingiroğlu, N., & Özcebe, H. (2007). Bir üniversitenin bazı fakülte ve yüksekokullarında okuyan gençlerde bazı risk alma davranışları. *Toplum Hekimliği Bülteni, 26*(3), 32-38.
- Dale, R., Power, K., Kane, S., Stewart, A. M., & Murray, L. (2010). The role of parental bonding and early maladaptive schemas in the risk of suicidal behavior repetition. *Archives of Suicide Research, 14*(4), 311-328.
- DiClemente, R. J., Wingood, G. M., Crosby, R., Sionean, C., Cobb, B. K., Harrington, K., ... Oh, M. K. (2001). Parental monitoring: Association with adolescent risk behaviors. *Pediatrics, 107*, 1363–1368.
- Dwairy, M., & Achoui, M. (2009). Parental control: A second cross-cultural research on parenting and psychological adjustment of children. *Journal of Child and Family Studies, 19*(1), 16-22.
- Eaton, D. K., Kann, L., Kinchen, S., Ross, J., Hawkins, J., Harris, W. A, ... Wechsler, H. (2009). *Youth risk behavior surveillance, United States, 2009*. Atlanta, Georgia: Centers for Disease Control and Prevention.

- Eisenberg, N., Champion, C., & Ma, Y. (2004). Emotion-related regulation: An young construct. *Merrill-Palmer Quarterly*, *50*, 236–259.
- Eisenberg, N., & Spinrad, T. L. (2004). Emotion-related regulation: Sharpening the definition. *Child Development*, *75*, 334–339.
- English, T., John, O. P., Srivastava, S., & Gross, J. J. (2012). Emotion regulation and peer-rated social functioning: A 4-year longitudinal study. *Journal of Research in Personality*, *46*, 780–784.
- Erel, Ö., & Gölge, Z. B. (2015). Üniversite öğrencilerinde riskli davranışlar ile çocukluk çağı istismar, dürtüsellik ve riskli davranışlar arasındaki ilişki. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, *16*, 189-197.
- Erikson, E. H. (1964). *Childhood and society* (2nd ed.). Oxford: W. W. Norton.
- Eyberg, S. M., & Boggs, S. R. (1998). Parent-child interaction therapy for oppositional preschoolers. In C. E. Schaefer, & J. M. Briesmeister (Eds.), *Handbook of parent training: Parents as co-therapists for children's behavior problems (2nd Ed., pp. 61- 97)*. New York: Wiley.
- Feldstein. S. W., & Miller, W. R. (2006). Substance use and risk-taking among adolescents. *Journal of Mental Health*, *15*(6), 633–643.
- Fisher, P. A., Ellis, B. H., & Chamberlain, P. (2010). Early intervention foster care: A model for preventing risk in young children who have been maltreated. *Children's Services: Social Policy, Research, and Practice*, *2*(3), 159-182.
- Flouri, E. (2010). Fathers' behaviors and children's psychopathology. *Clinical Psychology Review*, *30*, 363–369.
- Fonagy, P., Gergely, G., Jurist, E. L., & Target, M. (2002). *Affect regulation, mentalization and development of the self*. Other Press, NY.
- Gençtarım-Kuru, D. (2010). *Ergenlerde riskli davranışların yordanması (Yayımlanmamış Doktora Tezi)*. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gençtarım-Kuru, D., & Ergene, T. (2017). Prediction of risk behaviours among Turkish adolescents. *Education and Science*, *42*(189), 137-152.
- Gratz, K. L., Bornovalova, M. A., Delany-Brumse, A., Nick, B., & Lejue, C. W. (2007). A laboratory-based study of the relationship between childhood abuse and experiential avoidance among inner-city substance users: The role of emotional nonacceptance. *Behavior Therapy*, *38*, 256–268.
- Gratz, K. L., & Roemer, L. (2004). Multidimensional assessment of emotion regulation and dysregulation, factor structure, and initial validation of the difficulties in emotion regulation scale. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, *26*(1), 41-47.
- Gross, J. J., Richards, J. M., & John, O. P. (2006). Emotion regulation in everyday life. In D. A. Snyder, J. A. Simpson, & J. N. Hughes (Eds.),

- Emotion regulation in families: Pathways to dysfunction and health* (pp. 13–35). Washington, DC: American Psychologist Association.
- Grunbaum, J. A., Kann, L., Kinchen, S., Ross, J., Hawkins, J., Lowry, R. & Collins J. (2004). Youth risk behavior surveillance—United States, 2003. *MMWR Surveill Summ.* 53, 1-29.
- Gullone, E., & Moore, S. (2000). Adolescent risk-taking and the five-factor model of Personality. *Journal of Adolescence*, 23(4), 393–407.
- Haase, C. M. (2014). Emotion regulation in intimate relationships. *Society for the Study of Behavioral Development*, 1(65) 17-21.
- Haase, C. M., & Silbereisen, R. K. (2011). Effects of positive affect on risk perceptions in adolescence and young adulthood. *Journal of Adolescence*, 34, 29-37.
- Hembree-Kigin, T. L., & McNeil, C. B. (1995). *Parent-child interaction therapy*. New York: Plenum.
- Hesse, E., & Main, M. (2000). Disorganized infant, child, and adult attachment: Collapse in behavioral and attentional strategies. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 48, 1097–1127.
- Hill, C., & Safran, J. (1994). Assessing interpersonal schemas: Anticipated responses of significant others. *Journal of Social Clinical Psychology*, 13, 366-379.
- Hoeve, M., Dubas, J. S., Gerris, J. R. M., van der Laan, P. H., & Smeenk, W. (2011). Maternal and paternal parenting styles: Unique and combined links to adolescent and early adult delinquency. *Journal of Adolescence*, 34, 813–827.
- Jekielek, S., & Brown, B. (2005). *The transition to adulthood: Characteristics of young adults ages 18- 24 in America*. Baltimore, MD: Kids Count/PRB/Child T.
- Jessor, R. (Ed). (1998). *New perspectives on adolescence risk behavior*. New York: Cambridge University Press.
- Jessor, R., Turbin, M. S., Costa, F. M., Dong, Q., Zhang, H., & Wang, C. (2003). Adolescent problem behavior in China and United States: A cross-national study of psychosocial protective factors. *Journal of Research on Adolescence*, 13(3), 329–342.
- John, O. P., & Gross, J. J. (2004). Healthy and unhealthy emotion regulation: Personality processes, individual differences, and life span development. *Journal of Personality*, 72, 1301–1333.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kazemi, D. M., Wagenfeld, M., Van Horn, K. R., Levine, M. J., & Dmochowski, J. (2011). Binge drinking among underage college students: Role of impulsivity and the transtheoretical model. *Journal of Addictions Nursing*, 22(4), 193-199.

- Keenan, K. (2000). Emotion dysregulation as a risk factor for child psychopathology. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 7, 418 – 434.
- Keller, S., Maddock, J. E., Hannöver, W., Thyrian, J. R., & Basler, H. D. (2008). Multiple health risk behaviors in German first-year university students. *Preventive Medicine*, 46(3), 189–195.
- Kömürcü, B. (2014). *Erken dönem uyumsuz şemalar, ebeveynlik biçimleri ve psikolojik belirtiler ile psikolojik dışlanmanın tehdit ettiği ihtiyaçlar arasındaki ilişkiler* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kwan, M., Cairney, J., Faulkner, G. E., & Pullenayegum, E. E. (2012). Physical activity and other health-risk behaviors during the transition into early adulthood: A longitudinal cohort study. *American Journal of Preventive Medicine*, 42, 14–20.
- Lamborn, S. D., Mounts, N. S., Steinberg, L., & Dornbusch, S. M. (1991). Patterns of competence and adjustment among adolescents from authoritative, authoritarian, indulgent, neglectful families. *Child Development*, 62, 1049–1076.
- Larsen, J. K., & English, T. (2014). The importance of authentic emotion regulation. *Society for the Study of Behavioral Development*, 1(65) 2-5.
- Levenson, R. W., Haase, C. M., Bloch, L., Holley, S., & Seider, B. J. (2013). Emotion regulation in couples. In J. J. Gross (Ed.), *Handbook of emotion regulation* (2nd ed.). New York, NY: The Guilford Press.
- Lindberg, L. D., Boggess, S., & Williams, S. (2000). *Multiple threats: The co-occurrence of teen health risk behaviors*. Washington, DC: Urban Institute.
- Loukas, A., Paulos, S. K., & Robinson, S. (2005). Early adolescent social and overt aggression: Examining the roles of social anxiety and maternal psychological control. *Journal of Youth and Adolescence*, 34(4), 335–345.
- Luster, T., & Okagaki, L. (2005). *Parenting: An ecological perspectives*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Association.
- Main, M. (2000a) Special Issue - Psychoanalysis, development, and the life cycle: The organized categories of infant, child, and adult attachment: flexible vs. inflexible attention under attachment-related stress. *The Journal of the American Psychoanalytic Association*, 48(4), 1055-1095.
- Main, M. (2000b). Special Issue - Psychoanalysis, development, and the life cycle: Disorganized infant, child, and adult attachment: Collapse in behavioral and attentional strategies. *The Journal of the American Psychoanalytic Association*, 48(4), 1096-1127.
- Manzeske, D. P., & Stright, A. D. (2009). Parenting styles and emotion regulation: The role of behavioral and psychological control during young adulthood. *Journal of Adult Development*, 16, 223–229.

- McEwen, C., & Flouri, E. (2009). Fathers' parenting, adverse life events, and adolescents' emotional and eating disorder symptoms: The role of emotion regulation. *European Child & Adolescent Psychiatry, 18*, 206–216.
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2007). *Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change*. New York, NY: Guilford Press.
- Mikulincer, M., Shaver, P. R., & Pereg, D. (2003). Attachment theory and affect regulation: The dynamics, development, and cognitive consequences of attachment-related strategies. *Motivation and Emotion, 27*(2), 77-102.
- Montgomery, C., Fisk, J. E., & Craig, L., (2008). The effects of perceived parenting style on the propensity for illicit drug use: the importance of parental warmth and control. *Drug Alcohol Review, 27*, 640–664.
- Morris, A. S., Silk, J. S., Steinberg, L., Myers, S. S., & Robinson, L. R. (2007). The role of the family context in the development of emotion regulation. *Social Development, 16*, 361–388.
- Nelson, D. A., & Crick, N. R. (2002). Parental psychological control: Implications for childhood physical and relational aggression. In Barber, B. K. (ed.), *Intrusive parenting: how psychological control affects children and adolescents*. American Psychological Association, Washington, DC, pp. 15–52.
- Oshri, A., Sutton, T., Clay-Warner, H., & Miller, J. (2015). Child maltreatment types and risk behaviors: Associations with attachment style and emotion regulation dimensions. *Personality and Individual Differences, 73*, 127–133.
- Özcebe, H., Doğan, B. G., İnal, E., Haznedaroğlu, D., & Bertan, M. (2013). Üniversite öğrencilerinin sigara içme davranışları ve ilişkili sosyodemografik özellikleri. *TAF Preventive Medicine Bulletin, 13*(1), 19-28.
- Parke, R. D., & Buriel, R. (2006). Socialization in the family: Ethnic and ecological perspectives. W. Damon, R. M. Lerner & N. Eisenberg (Eds.), *The handbook of child psychology. Social, emotional, and personality development* (6. basım. s. 429-504). New York, NY: Wiley.
- Patock-Peckham, J. A., Cheong, J., Balhorn, M. E., & Nagoshi, C. T. (2001). A social learning perspective: A model of parenting styles, self-regulation, perceived drinking control, and alcohol use and problems. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research, 25*(9), 1284-1292.
- Patock-Peckham, J. A., & Morgan-Lopez, A. A. (2006). College drinking behaviors: Mediational links between parenting styles, impulse control, and alcohol-related outcomes. *Psychology of Addictive Behavior, 20*(2), 117-125.
- Pellerone, M., Tolini, G., & Polopoli C. (2016). Parenting, identity development, internalizing symptoms and alcohol use. A cross-sectional study

- in a group of Italian adolescents. *Neuropsychiatric Disorder Treatment*, 12, 1769–1778.
- Peterson, G. W., & Hann, D. (1999). *Socializing children and parents in families*. New York: Plenum Press.
- Pomerantz, E. M., & Wang, Q. (2009). The role of parental control in children's development in Western and East Asian countries. *Current Directions in Psychological Science*, 18, 285-289.
- Rodgers, K. B. (1999). Parenting processes related to sexual risk-taking behaviors of adolescent males and females. *Journal of Marriage and the Family*, 61, 99-109.
- Roemmele, M., & Messman-Moore, T. L. (2011). Child abuse, early maladaptive schemas, and risky sexual behavior in college women. *Journal of Child Sexual Abuse*, 20(3), 264-283.
- Rugancı, R. N. (2008). *The relationship among attachment style, affect regulation, psychological distress and mental construction of the relational world* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Psikoloji Bölümü.
- Schwartz, S. J., Zamboanga, B. L., Ravert, R. D., Kim, S. Y., Weisskirch, R. S., Williams, M. K., . . . Finley, G. E. (2009). Perceived parental relationships and health risk behaviors in college-attending emerging adults. *Journal of Marriage and Family*, 71, 727–74.
- Shaver, P. R., & Mikulincer, M. (2002). Attachment-related psychodynamics. *Attachment and Human Development*, 4, 133-161.
- Sheffield A., Waller, G., Emanuelli, F., Murray, J., & Meyer, C. (2005). Links between parenting and core beliefs: Preliminary psychometric validation of the Young parenting inventory. *Cognitive Therapy and Research*, 29, 787-802.
- Shipman, K. L., Schneider, R., Fitzgerald, M. M., Sims, C., Swisher, L., & Edwards, A. (2007). Maternal emotion socialization in maltreating and non-maltreating families: Implications for children's emotion regulation. *Social Development*, 16(2), 268-285.
- Soygüt, G., & Çakır, Z. (2009). Ebeveynlik biçimleri ile psikolojik belirtiler arasındaki ilişkilerde kişilerarası şemaların aracı rolü: Şema odaklı bir bakış. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 20(2), 144-152.
- Soygüt, G., & Savaşır, I. (2001). The relationship between interpersonal schemas and depressive symptomatology. *Journal of Counseling Clinical Psychology*, 48(3), 359-364.
- Soygüt, G., & Türkçapar, H., (2001). Antisosyal kişilik bozukluğunda kişilerarası şema örüntüleri: Bilişsel kişilerarası bir bakış. *Türk Psikoloji Dergisi*, 16(47), 55-69.
- Soygüt, G., Karaosmanoğlu, A., & Çakır, Z., (2009). Assessment of early maladaptive schemas: A psychometric study of the Turkish Young

- Schema Questionnaire—Short Form-3. *Türk Psikiyatri Dergisi*, *XX*, 1–10.
- Sroufe, L. A., Coffino, B., & Carlson, E. A. (2010). Conceptualizing the role of early experience: Lessons from the Minnesota longitudinal study. *Developmental Review*, *30*, 36–51.
- Steinberg, L. (2004). Risk-taking in adolescence: What changes, and why? *Annals of the New York Academy of Sciences*, *1021*, 51–58.
- Stephenson, M. T., Quick, B. L., Atkinson, J., & Tschida, D. A. (2005). Authoritative parenting and drug-prevention practices: Implications for antidrug ads for parents. *Health Communication*, *17*(3), 301-21.
- Tanrıku, A. Ç., Çamran, K. B., Palancı, Y., Çetin, D., & Karaca, M. (2009). Kars il merkezinde çeşitli üniversite öğrencileri arasında sigara kullanım sıklığı ve risk faktörleri. *Türk Toraks Dergisi*, *10*, 101-106.
- Telef, B. M. (2014). Ergenlerde olumlu ve olumsuz duygular ile riskli davranışlar arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, *22*(2), 591-604.
- Volling, B. L., McElwain, N. L., Notaro, P. C., & Herrera, C. (2002). Parents' emotional availability and infant emotional competence: Predictors of parent-infant attachment and emerging self-regulation. *Journal of Family Psychology*, *16*, 447–465.
- Williams, S. K., & Kelly, F. D. (2005). Relationships among involvement, attachment, and behavioral problems in adolescence: Examining father's influence. *Journal of Early Adolescence*, *25*, 168–196.
- Young, J. E. (1990). *Cognitive therapy for personality disorders*. Sarasota, FL: Professional Resource Press.
- Young J. E. (1994) Young Parenting Inventory. *Basılmamış Rapor*.
- Young, J. E. (1999). *Cognitive therapy for personality disorders: A schema focused approach* (3rd ed.). Sarasota, FL: Professional Resource Exchange
- Young, J. E., Klosko, J. S., & Weishaar, M. E. (2003). *Schema therapy: A practitioner's guide*. New York: The Guilford Press.
- Yu, S. L., Clemens, R., Yang, H. M., Li, X. M., Stanton, B., Deveaux, L., ... Harris, C. (2006). Youth and parental perceptions of parental monitoring and parentadolescent communication, youth depression, and youth risk behaviors. *Social Behavior and Personality*, *34*, 1297–1310.